

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (tretji senat)

z dne 3. oktobra 2013*

„Pristojnost in priznavanje ter izvrševanje sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah — Uredba (ES) št. 44/2001 — Področje uporabe — Pravna in poslovna sposobnost fizičnih oseb — Izključna pristojnost v postopkih, predmet katerih so stvarne pravice na nepremičninah — Obseg — Nepravdni postopek v zvezi s pravico osebe, ki ji je postavljen skrbnik in ki ima stalno prebivališče v državi članici, da razpolaga s svojimi nepremičninami, ki so v drugi državi članici“

V zadevi C-386/12,

katero predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Sofijski gradski sad (Bolgarija) z odločbo z dne 29. junija 2012, ki je prispela na Sodišče 13. avgusta 2012, v postopku, ki ga je začel

Siegfried János Schneider,

SODIŠČE (tretji senat),

v sestavi M. Ilešič, predsednik senata, E. Jarašiūnas, A. Ó Caoimh, sodnika, C. Toader (poročevalka), sodnica, in C. G. Fernlund, sodnik,

generalni pravobranilec: N. Jääskinen,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za nemško vlado T. Henze in J. Kemper, agenta,
- za madžarsko vlado K. Szíjjártó in A. Szilágyi, agentki,
- za avstrijsko vlado A. Posch, agent,
- za vlado Združenega kraljestva A. Robinson, agent,
- za Evropsko komisijo V. Savov in M. Wilderspin, agenta,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

* Jezik postopka: bolgarščina.

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 22, točka 1, Uredbe Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 4, str. 42).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru nepravdnega postopka, ki je bil uveden na predlog S. J. Schneiderja, madžarskega državljanca, ki mu je bil postavljen skrbnik, za izdajo dovoljenja za prodajo dela nepremičnine, katere lastnik je in ki je v Republiki Bolgariji.

Pravni okvir

Pravo Unije

Uredba št. 44/2001

- 3 V uvodni izjavi 7 Uredbe št. 44/2001 je navedeno:

„Področje uporabe te uredbe mora zajemati vse glavne civilne in gospodarske zadeve, razen točno opredeljenih zadev.“

- 4 V uvodni izjavi 19 navedene uredbe je navedeno:

„Zagotoviti je treba kontinuiteto med [konvencijo z dne 27. septembra 1968 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL 1972, L 299, str. 32; v nadaljevanju: Bruseljska konvencija)] in to uredbo ter v ta namen predpisati prehodne določbe. To velja tudi za razlago Bruseljske konvencije s strani Sodišča Evropskih skupnosti in Protokol iz leta 1971 [o razlagi Konvencije iz leta 1968 s strani Sodišča, prečiščeno besedilo,] se mora še naprej uporabljati za zadeve, ki so viseče v trenutku začetka veljavnosti te uredbe.“

- 5 Člen 1(1) in (2)(a) Uredbe št. 44/2001 določa:

„1. Ta uredba se uporablja v civilnih in gospodarskih zadevah, ne glede na naravo sodne oblasti. Zlasti ne zajema davčnih, carinskih ali upravnih zadev.

2. Ta uredba se ne uporablja za:

(a) osebna stanja ali pravno in poslovno sposobnost fizičnih oseb, za premoženjska razmerja iz zakonske zveze, oporoke in dedovanje[.]“

- 6 Člen 22 te uredbe, ki je v oddelku 6 poglavja II, naslovljenem „Izključna pristojnost“, določa:

„Izključno pristojna so naslednja sodišča, in to ne glede na stalno prebivališče:

(1) v postopkih, predmet katerih so stvarne pravice na nepremičninah ali najem/zakup nepremičnin, sodišča držav članic, v katerih se nahaja nepremičnina.

[...]“

Bolgarsko pravo

- 7 V skladu s členom 168(2) v povezavi s členoma 165(4) in 130(3) družinskega zakonika (Semeen kodeks) je razpolaganje z nepremičninami, ki so v lasti oseb, ki jim je bila delno odvzeta poslovna sposobnost, dopustno z dovoljenjem Rayonen sad (okrožnega sodišča), v katerega okrožju imajo te osebe stalno prebivališče, če razpolaganje ni v nasprotju z njihovimi interesi.

Zadeva v glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

- 8 Madžarsko sodišče je v skladu z madžarsko zakonodajo S. J. Schneiderju postavilo skrbnika in v ta namen imenovalo zakonitega zastopnika in poklicnega skrbnika, ki je prav tako madžarski državljan.
- 9 S. J. Schneider je po smrti svoje matere 17. junija 2009 podedoval polovico stanovanja v mestu Lovech (Bolgarija), drugo polovico pa ima v lasti njegov brat.
- 10 S. J. Schneider je s soglasjem svojega skrbnika pri Sofijski rayonen sad (okrožno sodišče v Sofiji) vložil predlog za pridobitev dovoljenja za prodajo svojega dela navedene nepremičnine. V utemeljitev tega predloga se sklicuje na prednosti te prodaje, da bi zadostil svojim posebnim potrebam na Madžarskem, zlasti kril stroške stalne zdravstvene oskrbe in nastanitve v zdravstveni ustanovi.
- 11 Sofijski rayonen sad je z odločbo z dne 29. februarja 2012 ta predlog zavrnilo, ker razpolaganje z zadevno nepremičnino ni bilo v interesu osebe, ki ji je bila delno odvzeta poslovna sposobnost. To sodišče je tako odločilo, da je v nasprotju z interesi S. J. Schneiderja, odrasle osebe, ki ji je bil postavljen skrbnik, da bi se prodala njegova nepremičnina in da bi se tako pridobljen denar vložil v skrbniški sklad, pri čemer pa bi ostal brez doma na Madžarskem.
- 12 S. J. Schneider je zoper navedeno odločbo vložil pritožbo pri Sofijski gradski sad (mestno sodišče v Sofiji).
- 13 Ker je Sofijski gradski sad menilo, da iz člena 22, točka 1, Uredbe št. 44/2001 ni jasno razvidno, da se v nepravdnih postopkih, kot so ti, ki jih obravnava, ta določba uporablja, je prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali se člen 22, točka 1, [Uredbe št. 44/2001] uporablja le za pravdne postopke, katerih predmet so stvarne pravice na nepremičninah, ali pa je treba to določbo uporabiti tudi za nepravdne postopke, v katerih državljani neke države članice, ki jim je bila pred sodiščem te države v skladu z njenim nacionalnim pravom delno odvzeta poslovna sposobnost in ki jim je bil postavljen skrbnik (tudi državljan te države), zahtevajo razpolaganje z nepremičnim premoženjem, katere lastniki so in ki je v drugi državi članici?“

Vprašanje za predhodno odločanje

- 14 Predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, ali je treba člen 22, točka 1, Uredbe št. 44/2001 razlagati tako, da se uporablja za nepravdni postopek, ki ga je državljan države članice, ki mu je bila v skladu s pravom te države članice delno odvzeta poslovna sposobnost in mu je bil postavljen skrbnik, začel pred sodiščem druge države članice zaradi pridobitve dovoljenja za prodajo njegovega dela nepremičnine, ki je v drugi državi članici.
- 15 Vse države članice, ki so predložile svoja stališča Sodišču, in Evropska komisija menijo, da je treba na to vprašanje odgovoriti nikalno. Menijo namreč, da se nepravdni postopek, kot je ta v postopku v glavni stvari, nanaša na pravno in poslovno sposobnost fizičnih oseb v smislu člena 1(2)(a) Uredbe št. 44/2001.

- 16 Pri preučitvi vprašanja za predhodno odločanje je treba zato razložiti tudi navedeno določbo Uredbe št. 44/2001.
- 17 Uvodoma je treba spomniti, da se v skladu s členom 1(1) in (2)(a) Uredbe št. 44/2001 ta ne glede na naravo sodne oblasti uporablja „v civilnih in gospodarskih zadevah“, vendar pa se ne uporablja za „osebna stanja ali pravno in poslovno sposobnost fizičnih oseb“.
- 18 Poleg tega iz ustaljene sodne prakse Sodišča izhaja, da je treba pojem „civilne in gospodarske zadeve“ v smislu člena 1 Uredbe št. 44/2001 šteti za samostojen pojem, ki ga je treba razlagati s sklicevanjem na, po eni strani, cilje in ureditev te uredbe ter, po drugi strani, na splošna načela, ki izhajajo iz celote nacionalnih pravnih ureditev. Zlasti mora biti področje uporabe te uredbe tako določeno predvsem zaradi dejavnikov, ki opredeljujejo pravna razmerja med strankami spora ali njegov predmet (glej zlasti sodbi z dne 18. maja 2006 v zadevi ČEZ, C-343/04, ZOdl., str. I-4557, točka 22, in z dne 28. aprila 2009 v zadevi Apostolides, C-420/07, ZOdl., str. I-3571, točki 41 in 42 ter navedena sodna praksa).
- 19 Da bi se kar se da zagotovili enakost ter enotnost pravic in obveznosti, ki za države članice in zainteresirane osebe izhajajo iz Uredbe št. 44/2001, je treba tudi pojem „osebna stanja ali pravna in poslovna sposobnost fizičnih oseb“ v smislu člena 1(2)(a) te uredbe opredeliti samostojno.
- 20 Glede tega, katera sodišča so pristojna v zvezi s stvarnimi pravicami na nepremičninah, iz člena 22, točka 1, Uredbe št. 44/2001 izhaja, da so na tem področju izključno pristojna sodišča države članice, v kateri je nepremičnina.
- 21 Poudariti je treba tudi, da je Sodišče v sodni praksi v zvezi s členom 16(1)(a) Bruseljske konvencije, ki se v skladu z uvodno izjavo 19 Uredbe št. 44/2001 uporablja tudi pri razlagi člena 22, točka 1, te uredbe, razsodilo, da je treba navedeni člen razlagati tako, da izključna pristojnost sodišč države pogodbenice, v kateri leži nepremičnina, ne zajema vseh tožb glede stvarnih pravic na nepremičninah, ampak samo tožbe, za katere se uporablja navedena konvencija in s katerimi se skuša določiti obseg, vsebina, lastništvo, posest nepremičnine ali obstoj drugih stvarnih pravic na teh nepremičninah in zagotoviti imetnikom teh pravic varstvo iz njih izhajajočih prerogativ (glej med drugim sodbo z dne 10. januarja 1990 v zadevi Reichert in Kockler, C-115/88, Recueil, str. I-27, točka 11, in zgoraj navedeno sodbo ČEZ, točka 30).
- 22 Kot navajajo vse države članice, ki so Sodišču predložile pisna stališča, in Evropska komisija, predlog, kot je ta v postopku v glavni stvari, ne spada v področje uporabe Uredbe št. 44/2001.
- 23 Namen postopka, ki je bil uveden na predlog S.J. Schneiderja, madžarskega državljana, ki mu je bil postavljen skrbnik, je namreč pridobitev dovoljenja za prodajo dela nepremičnine, ki je v Republiki Bolgariji in katere solastnik je.
- 24 Spomniti je treba, da kot je razvidno iz predložitvene odločbe, S.J. Schneider prosi za izdajo navedenega dovoljenja, ker mu je kot osebi, ki ji je bil postavljen skrbnik, sposobnost izvrševanja svojih pravic delno omejena. S svojimi nepremičninami lahko namreč razpolaga samo prek osebe, ki nastopa v njegovem imenu kot skrbnik, in s predhodnim dovoljenjem sodišča.
- 25 Iz te predložitvene odločbe izhaja tudi, da je v skladu z določbami bolgarskega družinskega zakonika navedeno dovoljenje sodišča ukrep, katerega namen je varstvo osebe, ki je bila na podlagi zakona postavljena pod skrbništvo, ker ta oseba ni več sposobna sama razpolagati s svojimi nepremičninami. Tako dovoljenje sodišča, kot je opozorilo predložitveno sodišče, se namreč izda le v primeru, ko je odsvojitve zadevne nepremičnine v interesu varovane osebe.
- 26 Predlog osebe, ki ji je postavljen skrbnik, da se ji izda dovoljenje za razpolaganje s svojo nepremičnino, kot je ta, o katerem poteka postopek v glavni stvari, je zato predlog, ki se neposredno nanaša na pravno in poslovno sposobnost fizičnih oseb v smislu člena 1(2)(a) Uredbe št. 44/2001. Nujnost pridobitve

dovoljenja sodišča za razpolaganje z nepremičnino, ki je v lasti osebe, ki ji je postavljen skrbnik, je neposredna posledica tega, da te osebe zaradi varstvenih ukrepov, ki so bili sprejeti v zvezi z njimi za primer teh razpolaganj, nimajo pravne sposobnosti.

- 27 Taka razlaga je podprta s Poročilom P. Jenarda o Konvenciji z dne 27. septembra 1968 o pristojnosti in izvrševanju sodnih odločb v civilnih in trgovinskih zadevah (UL 1979, C 59, str. 1), področje uporabe katere je enako področju uporabe Uredbe št. 44/2001. Iz strani 10 tega poročila je namreč razvidno, da je uporaba te konvencije omejena na „spore in sodbe, predmet katerih so vse pogodbene in nepogodbene obveznosti, ki se ne nanašajo na osebna stanja ali pravno in poslovno sposobnost oseb, področje dedovanja, oporok in premoženjskih razmerij, stečaj ali socialno varnost, ter da je treba konvencijo v zvezi s tem razlagati v čim širšem smislu“.
- 28 Nazadnje, v zvezi z okoliščino, da se v postopku v glavni stvari dovoljenje sodišča za prodajo, izdajo katerega je predlagala oseba, ki ji je bil postavljen skrbnik, nanaša na nepremičnino, katere solastnica je, je treba ugotoviti, da se ta posebni vidik postopka v glavni stvari ne more šteti za odločilen pri opredelitvi tega, ali je to postopek, predmet katerega so „stvarne pravice na nepremičninah“ v smislu člena 22, točka 1, Uredbe št. 44/2001. Kot pravilno navajajo nemška in madžarska vlada, vlada Združenega kraljestva ter Komisija, namen takega postopka ni določiti obseg, vsebino, lastništvo, posest nepremičnine ali zagotoviti osebi, ki ji je postavljen skrbnik, kot lastnici navedene nepremičnine, varstvo iz nje izhajajočih prerogativ.
- 29 V zvezi s tem je treba ugotoviti, da je na straneh 34 in 35 zgoraj navedenega poročila P. Jenarda v komentarju k členu 16 Bruselske konvencije navedeno, da se pravilo o sodni pristojnosti, vsebovano v navedenem členu 16(1)(a), ki je enako pravilu, določenemu v členu 22, točka 1, Uredbe št. 44/2001, ki „temelji na predmetu zahtevka“, nanaša na „spore, predmet katerih so stvarne pravice na nepremičninah“.
- 30 V zadevi v glavni stvari je torej edini namen postopka odločiti, ali je odsvojitve nepremičnine osebe, ki ji je bila delno odvzeta poslovna sposobnost, v njenem interesu, pri čemer ne obstaja dvom o stvarni pravici kot taki, ki jo ima ta oseba na tej stvari.
- 31 Ob upoštevanju zgoraj navedenega je treba na postavljeno vprašanje odgovoriti tako, da je treba Uredbo št. 44/2001 in zlasti njen člen 22, točka 1, razlagati tako, da se ne uporablja za nepravdni postopek, ki ga je začel državljani države članice, ki mu je bila v skladu s pravom te države članice delno odvzeta poslovna sposobnost in mu je bil postavljen skrbnik, pred sodiščem druge države članice za pridobitev dovoljenja za prodajo njegovega dela nepremičnine, ki je v drugi državi članici, ker se ta postopek nanaša na „pravno in poslovno sposobnost fizičnih oseb“ v smislu člena 1(2)(a) te uredbe, ki je izključena iz področja njene uporabe.

Stroški

- 32 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (tretji senat) razsodilo:

Uredbo Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah ter zlasti njen člen 22, točka 1, je treba razlagati tako, da se ne uporablja za nepravdni postopek, ki ga je začel državljani države članice, ki mu je bila v skladu s pravom te države članice delno odvzeta poslovna sposobnost in mu je bil postavljen skrbnik, pred sodiščem druge države članice za pridobitev dovoljenja za

prodajo svojega dela nepremičnine, ki je v drugi državi članici, ker se ta postopek nanaša na „pravno in poslovno sposobnost fizičnih oseb“ v smislu člena 1(2)(a) te uredbe, ki je izključena iz področja njene uporabe.

Podpisi